

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»**

Кафедра освітнього менеджменту та публічного управління

ДЕРЖАВНЕ БУДІВНИЦТВО І МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Методичні вказівки та рекомендації до вивчення дисципліни
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

Методичні вказівки та рекомендації до вивчення дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування» для бакалаврів у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування», спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування» [Укладач: О. І. Чебан]. – Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2021.- 37 с.

Рецензенти:

Куспяк Г.І. к.держ.упр., доцент, доцент кафедри регіональної політики та публічного адміністрування ОРІДУ НАДУ при Президентові України

Каменчук Т.О., к. політ. н, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського

Укладач:

Чебан О.І., к.держ.упр., доцент, доцент кафедри освітнього менеджменту та публічного управління

Рекомендовано до друку Вченою Радою Університету Ушинського.
Протокол від 30 грудня 2021 року № 6

© ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2021.
© Чебан О.І., 2021.

ЗМІСТ

1.	ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2.	ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	5
3.	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	7
4.	ЗАСОБИ ДІАГНОСТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	10
5.	ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	11
	5.1. Структура навчальної дисципліни	11
	5.2. Методичні рекомендації для опрацювання лекційного матеріалу	13

5.3. Теми практичних занять	23
5.4. Методичні рекомендації та контрольні завдання до практичних занять	22
5.5. Самостійна робота	34
5.6. Індивідуальні навчально-дослідні завдання (тези:)	35
6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	36
7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕН)	36
8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	37
9. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ	37
10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	37

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Модулів – 3	Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - тези		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		4-й	4-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	24 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		50 год.	8 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0
		Самостійна робота	
		76 год.	136 год.
		Індивідуальні завдання:	
20 год.	20 год.		
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 49% : 51%

для заочної форми навчання – 12 % : 88%

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системи спеціальних знань з питань державного будівництва, системно-структурної організації органів публічної влади, сприяти формуванню цілісного уявлення про організацію роботи органів державної влади і органів місцевого самоврядування в Україні.

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування» здобувачі опанувати знання з навчальних дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Історія України», «Основи публічної служби».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 04. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

ПРН 05. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН 06. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування.

ПРН 11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.

Очікувані дисциплінарні результати навчання

знати:

- сутність основних категорій державного будівництва і місцевого самоврядування;
- основи організації та діяльності органів публічної влади в Україні;
- соціальну природу і сутність функцій місцевого самоврядування;
- основи формування взаємовідносин органів публічної влади між собою та з громадянським суспільством.

уміти:

- застосовувати отримані знання щодо організації роботи органів публічної влади;
- аналізувати вітчизняну і зарубіжну практику публічного управління;
- самостійно орієнтуватися в системі законодавчих і локальних правових актів, що регламентують суспільні відносини в галузі державного будівництва й місцевого самоврядування;

- забезпечувати комунікації між органами публічної влади і громадянським суспільством.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності:

СК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Міждисциплінарні зв'язки: «Державне будівництво і місцеве самоврядування» здобувачі опанувати знання з навчальних дисциплін: «Вступ до спеціальності», «Історія України», «Основи публічної служби».

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні завдання	0 балів	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про предмет вивчення, неаргументовано висловлює думку. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує практичні завдання за умови сторонньої допомоги.
	1 бал	Знання здобувача є достатньо повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Виконані завдання у цілому відповідають вимогам, хоча мають незначні огріхи.
	2 бали	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичних завдань. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Не припускається помилок при їхньому виконанні. Здобувач виступає експертом практичних завдань, що виконали однокурсники.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; самостійно та за допомогою викладача може виконувати частину практичних завдань; знає послідовність виконання завдання; практичні завдання містять багато суттєвих відхилень від установлених вимог, при їх виконанні потребує систематичної допомоги викладача.
	2 бали	Здобувач самостійно і логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал та наводить приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання, уміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій; практичні завдання мають окремі помилки; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.

	3 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Письмова робота	0-9	Здобувач не менше ніж на 50% контрольних завдань надав правильну відповідь – початковий рівень знань
	10-13	Здобувач на 51% - 70% контрольних завдань надав правильну відповідь – середній рівень знань
	14-17	Здобувач на 71% - 90% контрольних завдань надав правильну відповідь – достатній рівень знань
	18-20	Здобувач на 91% - 100% контрольних завдань надав правильну відповідь – високий рівень знань
ІНДЗ - тези	0-5	Зміст тез доповіді відповідає предмету дисципліни, має загальний реферативний характер, демонструє несамотійність у розв'язанні завдань, текст не визначає ключову практичну проблему і не відповідає структурі доповіді.
	6-10	Зміст тез доповіді відповідає предмету дисципліни, має описовий характер, містить поняття, має граматично не вичитаний текст, не визначає ключову практичну проблему.
	11-20	Зміст тез доповіді відповідає предмету дисципліни, демонструє переважно академічність, містить аналітику і узагальнення, має неінформативні посилання, оперує поняттями, визначає ключову практичну проблему.
	21-30	Зміст тез доповіді відповідає предмету дисципліни характеризує сучасний інноваційний дискурс і відповідає практиці впровадження інновацій в освіті; робота носить самостійний характер, містить авторську аналітику і узагальнення, прямі і непрямі цитування з посиланнями на основне джерело, включає оперування поняттями, містить актуальні приклади розв'язаних завдань інноваційної освітянської практики.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Децентралізація і регіональний розвиток», яка за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі екзамену, відводиться 20 балів. Здобувач може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів (не менше 60). Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а

сумуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів.

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері публічного управління та адміністрування. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 В)	Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у сфері публічного управління та адміністрування, але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.
Добре (74-81 С)	Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Пояснює основні положення, дає правильні відповіді щодо децентралізації та регіонального розвитку при заданій зміні

	вихідних параметрів. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача, підтримки з боку однокурсників. Розуміє основні положення децентралізації та регіонального розвитку.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Знання щодо децентралізації та регіонального розвитку несистемні, фрагментарні. Виконання практичних завдань, формалізоване: є відповідність алгоритму, виконує практичні завдання за підтримки з боку викладача зі значними труднощами.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини обсягу навчального змісту, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує переважно з помилками, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. Здобувач допускається до повторного складання заліку.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не виконує вимоги програми навчальної дисципліни: не сформовані знання уміння та навички. Здобувач не допускається до заліку та проходить повторне вивчення дисципліни.

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання: індивідуальне опитування, колективна співбесіда, перевірка виконання практичних завдань, письмове опитування, презентація результатів самостійної роботи, екзамен.

Демонстрування результатів навчання: дискусія, усні доповіді, робота в парах, робота в команді, рольова гра, тренінг, презентація результатів самостійної роботи.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Поняття державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні.	12	2	4			6	12	1	1			10
Тема 2. Загальнотеоретичні аспекти організації роботи органів публічної влади в Україні	10	2	4			4	10		1			9
Тема 3. Концептуальні засади розроблення державної політики.	14	2	6			6	12	1	1			10
Тема 4. Загальнотеоретичні аспекти організації місцевого самоврядування в Україні	10	2	4			4	9					9
Разом за змістовим модулем 1	46	8	18			20	43	2	3			38

Змістовий модуль 2.												
Тема 5. Загальна характеристика організації роботи Верховної Ради України.	10	2	4			4	12	1	1			10
Тема 6. Організація роботи Президента України та Кабінету Міністрів України.	10	2	4			4	10					10
Тема 7. Організація роботи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.	10	2	4			4	12	1	1			10
Тема 8. Організація роботи місцевих державних адміністрацій.	10	2	4			4	10					10
Разом за змістовим модулем 2	40	8	16			16	44	2	2			40
Змістовий модуль 3.												
Тема 9. Соціальна природа і сутність функцій місцевого самоврядування	12	2	4			6	12	1	1			10
Тема 10. Місцеве самоврядування як форма децентралізації державної влади: конституційно-правові аспекти.	10	2	4			4	9					9
Тема 11. Організація роботи органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.	10	2	4			4	11	1	1			9
Тема 12. Взаємодія органів місцевої виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в Україні	12	2	4			6	11		1			10
Разом за змістовим модулем 3	44	8	16			20	43	2	3			38
	20				20		20					20
Усього	150	24	50		20	56	150	6	8			20
												116

**5.2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ**

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи державного будівництва і місцевого самоврядування

Тема 1. Поняття державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні.

Поняття, предмет і джерела науки державного будівництва та місцевого самоврядування. Методологія науки державного будівництва та місцевого самоврядування. Система науки державного будівництва і місцевого самоврядування. Державне будівництво і місцеве самоврядування у системі суспільних наук. Поняття, система і завдання державного будівництва та місцевого самоврядування як навчальної дисципліни.

Список рекомендованої літератури:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.
2. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
3. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
4. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.

Тема 2. Загальнотеоретичні аспекти організації роботи органів публічної влади в Україні

Поняття, види та ознаки органів публічної влади. Система органів публічної влади в Україні. Принципи організації й діяльності органів публічної влади в Україні. Функції та компетенція органів публічної влади. Форми діяльності органів публічної влади. Методи діяльності органів публічної влади.

Список рекомендованої літератури:

1. Правове регулювання організації та діяльності апарату глави держави: зарубіжний та вітчизняний досвід / Ю.П. Битяк, С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова. – Х. : Оберіг, 2012.– 140 с. – (Серія «Наукові доповіді»; вип. 6).
2. Вагонова О.Г. Організація діяльності органів державної влади: навч. посіб. / О.Г. Вагонова, О.В. Горпинич, В.В. Чорнобаєв; М-во освіти і

науки України, НТУ «Дніпровська політехніка». – Д. : НТУ «ДП», 2019. 77 – с.

3. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с

Тема 3. Концептуальні засади розроблення державної політики.

Функціональні особливості механізмів розробки державної політики. Механізм упровадження державної політики. Методологічні засади державної політики. Нормативні документи, які регламентують механізми розроблення державної політики.

Список рекомендованої літератури:

1. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.
3. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с.

Тема 4. Загальнотеоретичні аспекти організації місцевого самоврядування в Україні

Система місцевого самоврядування в Україні. Поняття і ознаки місцевого самоврядування в Україні. Функції й повноваження місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування

Список рекомендованої літератури:

1. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.

3. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
5. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – 280 с.

Змістовий модуль 2. Організація роботи органів державної влади в Україні

Тема 5. Загальна характеристика організації роботи Верховної Ради України.

Основи організації та діяльності Верховної Ради України. Організаційна структура та функції Верховної Ради України. Форми роботи Верховної Ради України. Організація прийняття та виконання актів Верховної Ради України. Організація роботи Голови Верховної Ради України та його заступників. Організація діяльності коаліції депутатських фракцій. Система, будова та порядок утворення комітетів Верховної Ради України.

Список рекомендованої літератури:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.
2. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
3. Правове регулювання організації та діяльності апарату глави держави: зарубіжний та вітчизняний досвід / Ю.П. Битяк, С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова. – Х. : Оберіг, 2012.– 140 с. – (Серія «Наукові доповіді»; вип. 6).
4. Сушинський О. І. Центральні органи виконавчої влади: статус та організація діяльності: Навчальний посібник. - Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 80 с.

Тема 6. Організація роботи Президента України та Кабінету Міністрів України.

Основи організації і діяльності Президента України. Функції Президента України. Форми і методи діяльності Президента України. Структура, функції, організація роботи офісу Президента України. Основи

організації і діяльності Кабінету Міністрів України. Порядок утворення і структура Кабінету Міністрів України. Функції Кабінету Міністрів України. Форми і методи діяльності Кабінету Міністрів України. Організація прийняття та виконання актів Кабінету Міністрів України. Організація діяльності робочих органів Кабінету Міністрів України. Структура, функції та організація роботи апарату Кабінету Міністрів України.

Список рекомендованої літератури:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирев, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.
2. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
3. Правове регулювання організації та діяльності апарату глави держави: зарубіжний та вітчизняний досвід / Ю.П. Битяк, С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова. – Х. : Оберіг, 2012.– 140 с. – (Серія «Наукові доповіді»; вип. 6).
4. Сушинський О. І. Центральні органи виконавчої влади: статус та організація діяльності: Навчальний посібник. - Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 80 с.
5. Сушинський О. І. Кабінет Міністрів України: статус та організація діяльності: Навчальний посібник- Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 76с.

Тема 7. Організація роботи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Основи організації і діяльності центральних органів виконавчої влади. Система, функції та порядок утворення центральних органів виконавчої влади. Організаційна структура центральних органів виконавчої влади. Організація роботи урядових органів державного управління. Форми і методи діяльності центральних органів виконавчої влади.

Список рекомендованої літератури:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирев, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.
2. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
3. Сушинський О. І. Центральні органи виконавчої влади: статус та організація діяльності: Навчальний посібник. - Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 80 с.

4. Сушинський О. І. Кабінет Міністрів України: статус та організація діяльності: Навчальний посібник- Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 76с.
5. Основи регіонального управління в Україні : підручник // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с.

Тема 8. Організація роботи місцевих державних адміністрацій.

Основи організації і діяльності місцевих державних адміністрацій. Система, порядок утворення і структура місцевих державних адміністрацій. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій. Голова місцевої державної адміністрації та його заступники, їх повноваження й організація роботи. Організація роботи колегії місцевої державної адміністрації. Форми і методи діяльності місцевих державних адміністрацій. Організація прийняття та виконання актів місцевих державних адміністрацій. Відділи, управління та інші органи місцевої державної адміністрації, її апарат, організація їх роботи.

Список рекомендованої літератури:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирев, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.
2. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
3. Сушинський О. І. Центральні органи виконавчої влади: статус та організація діяльності: Навчальний посібник. - Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 80 с.
4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
5. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвеева, В. К. Лебедева. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.
6. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – 280 с.

Змістовий модуль 3. Організація місцевого самоврядування в Україні

Тема 9. Соціальна природа і сутність функцій місцевого самоврядування

Природа місцевого самоврядування. Функціонування місцевого самоврядування. Основні самоврядні функції в контексті Європейської хартії місцевого самоврядування.

Список рекомендованої літератури:

1. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
2. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
3. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.
4. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
5. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
6. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвєєва, В. К. Лебедева. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.
7. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – 280 с.

Тема10. Місцеве самоврядування як форма децентралізації державної влади: конституційно-правові аспекти.

Місцеве самоврядування як форма децентралізації влади. Місцеве самоврядування як процес реалізації державної влади. Суть місцевого самоврядування як специфічної форми народовладдя. Місцеве самоврядування як інститут громадського суспільства.

Список рекомендованої літератури:

1. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
2. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.

- П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
3. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.
 4. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
 5. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
 6. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвєєва, В. К. Лебедєва. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.
 7. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – 280 с.

Тема 11. Організація роботи органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Представницькі органи місцевого самоврядування: їх система і порядок формування. Структура місцевих рад. Форми і методи роботи місцевих рад. Сесія – основна організаційна форма діяльності місцевих рад. Організація роботи постійних комісій місцевих рад. Організація роботи сільських, селищних, міських голів, а також голів районних та обласних рад. Виконавчі комітети місцевих рад: структура, порядок утворення, форми і методи роботи. Організація роботи відділів, управлінь, інших виконавчих органів, апарату місцевих рад і апарату виконкомів. Органи самоорганізації населення.

Список рекомендованої літератури:

1. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
2. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.

3. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.
4. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
5. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
6. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвеєва, В. К. Лебедева. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.
7. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. –

Тема 12. Взаємодія органів місцевої виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в Україні

Поняття «місцеве управління», «місцеве самоуправління», «муніципальне управління». Відмінності між повноваженнями органів державного управління й місцевого самоврядування. Обсяг повноважень органів місцевого самоврядування. Муніципальне управління і громадянське суспільство. Підходи до визначення ефективності управління в перехідних умовах.

Список рекомендованої літератури:

1. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.
3. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с

5. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвеева, В. К. Лебедева. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.
6. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – 280 с.
7. Принципи Європейської хартії місцевого самоврядування. навч. посіб. / М. Пітцик, В. Кравченко, Е. Моньйо, Б. Фонтен, В. Черніков та ін. К., 2000. 136 с.
8. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с.
9. Основи регіонального управління в Україні : підручник // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с.

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи державного будівництва і місцевого самоврядування		
1	<i>Семінар.</i> Поняття державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні.	4	1
2	<i>Семінар.</i> Загальнотеоретичні аспекти організації роботи органів публічної влади в Україні	4	1
3	<i>Дискусія.</i> Концептуальні засади розроблення державної політики.	6	1
4	<i>Семінар.</i> Загальнотеоретичні аспекти організації місцевого самоврядування в Україні	4	
	<i>Всього за змістовим модулем</i>	18	3
	Змістовий модуль 2. Організація роботи органів державної влади в Україні		
5	<i>Семінар.</i> Загальна характеристика організації роботи Верховної Ради України.	4	1
6	<i>Семінар.</i> Організація роботи Президента України та Кабінету Міністрів України.	4	
7	<i>Семінар.</i> Організація роботи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.	4	1

8	<i>Семінар.</i> Організація роботи місцевих державних адміністрацій.	4	
	<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	16	2
	Змістовий модуль 3. Організація місцевого самоврядування в Україні		
9	<i>Дискусія.</i> Соціальна природа і сутність функцій місцевого самоврядування	4	1
10	<i>Семінар.</i> Місцеве самоврядування як форма децентралізації державної влади: конституційно-правові аспекти.	4	
11	<i>Семінар.</i> Організація роботи органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.	4	1
12	<i>Круглий стіл.</i> Взаємодія органів місцевої виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в Україні	4	1
	<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	16	3
	Всього	50	8

5.4. Методичні рекомендації та контрольні завдання до практичних занять

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи державного будівництва і місцевого самоврядування

Практичне заняття 1

Тема: Поняття державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні.

Завдання до практичного заняття 1

1. Розкрийте поняття, предмет і джерела науки державного будівництва та місцевого самоврядування.
2. Охарактеризуйте методологію науки державного будівництва та місцевого самоврядування.
3. Охарактеризуйте основні елементи системи науки державного будівництва і місцевого самоврядування.
4. Наведіть основні поняття, систему і завдання державного будівництва та місцевого самоврядування як навчальної дисципліни.

Аудиторна робота: Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття 1.

Список рекомендованої літератури:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.
2. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
3. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
4. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.

Практичне заняття 2

Тема: Загальнотеоретичні аспекти організації роботи органів публічної влади в Україні

Завдання до практичного заняття 2

1. Наведіть поняття, види та ознаки органів публічної влади.
2. Охарактеризуйте систему органів публічної влади в Україні.
3. Розкрийте принципи організації й діяльності органів публічної влади в Україні.
4. Охарактеризуйте функції та компетенція органів публічної влади.
5. Наведіть форми діяльності органів публічної влади.
6. Наведіть методи діяльності органів публічної влади.

Аудиторна робота: Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття 2.

Список рекомендованої літератури:

1. Правове регулювання організації та діяльності апарату глави держави: зарубіжний та вітчизняний досвід / Ю.П. Битяк, С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова. – Х. : Оберіг, 2012.– 140 с. – (Серія «Наукові доповіді»; вип. 6).
2. Вагонова О.Г. Організація діяльності органів державної влади: навч. посіб. / О.Г. Вагонова, О.В. Горпинич, В.В. Чернобаєв; М-во освіти і науки України, НТУ «Дніпровська політехніка». – Д. : НТУ «ДП», 2019. 77 – с.
3. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч.

посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с

Практичне заняття 3

Тема: Концептуальні засади розроблення державної політики.

Завдання до практичного заняття 3

1. Розкрийте функціональні особливості механізмів розробки державної політики.
2. Розкрийте механізм упровадження державної політики.
3. Охарактеризуйте основні складові державної політики.
4. Наведіть та розкрийте зміст нормативних документів, які регламентують механізми розроблення державної політики.

Аудиторна робота: Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття 3.

Список рекомендованої літератури:

1. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.
3. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с.

Практичне заняття 4

Тема: Загальнотеоретичні аспекти організації місцевого самоврядування в Україні

Завдання до практичного заняття 4

1. Охарактеризуйте систему місцевого самоврядування в Україні.
2. Розкрийте поняття і ознаки місцевого самоврядування в Україні.
3. Наведіть та охарактеризуйте функції й повноваження місцевого самоврядування.
4. Наведіть та охарактеризуйте гарантії місцевого самоврядування.

Аудиторна робота: Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття 4.

Список рекомендованої літератури:

1. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.
3. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
5. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – 280 с.

Змістовий модуль 2. Організація роботи органів державної влади в Україні**Практичне заняття 5**

Тема: Загальна характеристика організації роботи Верховної Ради України.

Завдання до практичного заняття 5

1. Розкрийте основи організації та діяльності Верховної Ради України.
2. Наведіть організаційну структуру та функції Верховної Ради України.
3. Наведіть форми роботи Верховної Ради України.
4. Наведіть основні етапи прийняття та виконання актів Верховної Ради України.
5. Організація роботи Голови Верховної Ради України та його заступників.
6. Організація діяльності коаліції депутатських фракцій. \
7. Розкрийте систему, будова та порядок утворення комітетів Верховної Ради України.

Аудиторна робота: Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття 5.

Список рекомендованої літератури:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирев, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.
2. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
3. Правове регулювання організації та діяльності апарату глави держави: зарубіжний та вітчизняний досвід / Ю.П. Битяк, С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова. – Х. : Оберіг, 2012.– 140 с. – (Серія «Наукові доповіді»; вип. 6).
4. Сушинський О. І. Центральні органи виконавчої влади: статус та організація діяльності: Навчальний посібник. - Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 80 с.

Практичне заняття 6

Тема: Організація роботи Президента України та Кабінету Міністрів України.

Завдання до практичного заняття 6

1. Розкрийте основи організації і діяльності Президента України.
2. Наведіть функції Президента України.
3. Наведіть форми і методи діяльності Президента України.
4. Наведіть структуру, функції, організація роботи офісу Президента України.
5. Розкрийте основи організації і діяльності Кабінету Міністрів України.
6. Охарактеризуйте порядок утворення і структура Кабінету Міністрів України.
7. Наведіть функції Кабінету Міністрів України. Форми і методи діяльності Кабінету Міністрів України.
8. Організація прийняття та виконання актів Кабінету Міністрів України.
9. Організація діяльності робочих органів Кабінету Міністрів України.
10. Наведіть структуру, функції та організація роботи апарату Кабінету Міністрів України.

Аудиторна робота: Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття 6.

Список рекомендованої літератури:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.
2. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
3. Правове регулювання організації та діяльності апарату глави держави: зарубіжний та вітчизняний досвід / Ю.П. Битяк, С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова. – Х. : Оберіг, 2012.– 140 с. – (Серія «Наукові доповіді»; вип. 6).
4. Сушинський О. І. Центральні органи виконавчої влади: статус та організація діяльності: Навчальний посібник. - Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 80 с.
5. Сушинський О. І. Кабінет Міністрів України: статус та організація діяльності: Навчальний посібник- Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 76с.

Практичне заняття 7

Тема: Організація роботи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Завдання до практичного заняття 7

1. Основи організації і діяльності центральних органів виконавчої влади.
2. Охарактеризуйте систему, функції та порядок утворення центральних органів виконавчої влади.
3. Охарактеризуйте організаційну структуру центральних органів виконавчої влади.
4. Наведіть елементи організації роботи урядових органів державного управління.
5. Охарактеризуйте форми і методи діяльності центральних органів виконавчої влади.

Аудиторна робота: Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття 7.

Список рекомендованої літератури:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.
2. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.

3. Сушинський О. І. Центральні органи виконавчої влади: статус та організація діяльності: Навчальний посібник. - Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 80 с.
4. Сушинський О. І. Кабінет Міністрів України: статус та організація діяльності: Навчальний посібник- Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 76с.
5. Основи регіонального управління в Україні : підручник // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с.

Практичне заняття 8

Тема: Організація роботи місцевих державних адміністрацій.

Завдання до практичного заняття 8

1. Основи організації і діяльності місцевих державних адміністрацій.
2. Охарактеризуйте систему, порядок утворення і структура місцевих державних адміністрацій.
3. Наведіть функції та компетенція місцевих державних адміністрацій.
4. Охарактеризуйте повноваження й організацію роботи голови місцевої державної адміністрації та його заступників.
5. Організація роботи колегії місцевої державної адміністрації.
6. Охарактеризуйте форми і методи діяльності місцевих державних адміністрацій. О
7. Організація прийняття та виконання актів місцевих державних адміністрацій.
8. Охарактеризуйте організацію роботи відділів, управлінь та апарату органів місцевої державної адміністрації.

Аудиторна робота: Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття 8.

Список рекомендованої літератури:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.
2. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
3. Сушинський О. І. Центральні органи виконавчої влади: статус та організація діяльності: Навчальний посібник. - Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 80 с.

4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
5. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвєєва, В. К. Лебедева. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.
6. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – 280 с.

Змістовий модуль 3. Організація місцевого самоврядування в Україні

Практичне заняття 9

Тема 9. Соціальна природа і сутність функцій місцевого самоврядування

Завдання до практичного заняття 9

1. Розкрийте природу місцевого самоврядування.
2. Охарактеризуйте функціонування місцевого самоврядування.
3. Охарактеризуйте основні самоврядні функції в контексті Європейської хартії місцевого самоврядування.

Аудиторна робота: Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття 9.

Список рекомендованої літератури:

1. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
2. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
3. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.

4. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
5. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
6. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвеева, В. К. Лебедева. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.
7. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – 280 с.

Практичне заняття 10

Тема: Місцеве самоврядування як форма децентралізації державної влади: конституційно-правові аспекти.

Завдання до практичного заняття 10

1. Місцеве самоврядування як форма децентралізації влади.
2. Місцеве самоврядування як процес реалізації державної влади.
3. Розкрийте суть місцевого самоврядування як специфічної форми народовладдя.
4. Місцеве самоврядування як інститут громадського суспільства.

Аудиторна робота: Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття 10.

Список рекомендованої літератури:

1. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
2. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
3. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.

4. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
5. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
6. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвеева, В. К. Лебедева. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.
7. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – 280 с.

Практичне заняття 11

Тема: Організація роботи органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.

Завдання до практичного заняття 11

1. Наведіть систему і порядок формування представницьких органів місцевого самоврядування.
2. Наведіть структуру місцевих рад.
3. Охарактеризуйте форми і методи роботи місцевих рад
4. Організація роботи постійних комісій місцевих рад.
5. Організація роботи сільських, селищних, міських голів, а також голів районних та обласних рад.
6. Наведіть структуру, порядок утворення, форми і методи роботи виконавчих комітетів місцевих рад.
7. Організація роботи відділів, управлінь, інших виконавчих органів, апарату місцевих рад і апарату виконкомів.
8. Органи самоорганізації населення.

Аудиторна робота: Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття 11.

Список рекомендованої літератури:

1. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
2. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.

- П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
3. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.
 4. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
 5. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
 6. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвєєва, В. К. Лебедєва. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.
 7. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – 280 с.

Практичне заняття 12

Тема: Взаємодія органів місцевої виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в Україні

Завдання до практичного заняття 4

1. Наведіть поняття «місцеве управління», «місцеве самоуправління», «муніципальне управління».
2. Охарактеризуйте відмінності між повноваженнями органів державного управління й місцевого самоврядування.
3. Охарактеризуйте повноваження органів місцевого самоврядування.
4. Муніципальне управління і громадянське суспільство.
5. Наведіть підходи до визначення ефективності управління в перехідних умовах.

Аудиторна робота: 1. Дискусія з питань запропонованих у завданнях до практичного заняття¹².

2. Круглий стіл. Взаємодія органів місцевої виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в Україні

Список рекомендованої літератури:

1. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А.

- П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
2. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.
 3. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
 4. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
 5. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвеєва, В. К. Лебедева. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.
 6. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – 280 с.
 7. Принципи Європейської хартії місцевого самоврядування. навч. посіб. / М. Пітцик, В. Кравченко, Е. Моньйо, Б. Фонтен, В. Черніков та ін. К., 2000. 136 с.
 8. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с.
 9. Основи регіонального управління в Україні : підручник // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с.

5.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форми контролю
		ден на	заочна	
Змістовий модуль 1.				
1	<i>Тема 1.</i> Поняття державного будівництва та місцевого самоврядування в Україні.	6	10	Індивідуальна, групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань
2	<i>Тема 2.</i> Загальнотеоретичні аспекти організації роботи органів публічної влади в Україні	4	9	
3	<i>Тема 3.</i> Концептуальні засади розроблення державної політики.	6	10	
4	<i>Тема 4.</i> Загальнотеоретичні аспекти організації місцевого самоврядування в Україні	4	9	
<i>Всього за змістовим модулем</i>		20	38	
Змістовий модуль 2.				
5	<i>Тема 5.</i> Загальна характеристика організації роботи Верховної Ради України.	4	10	
6	<i>Тема 6.</i> Організація роботи Президента України та Кабінету Міністрів України.	4	10	
7	<i>Тема 7.</i> Організація роботи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.	4	10	
8	<i>Тема 8.</i> Організація роботи місцевих державних адміністрацій.	4	10	
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>		16	40	
Змістовий модуль 3.				
9	<i>Тема 9.</i> Соціальна природа і сутність функцій місцевого самоврядування	6	10	
10	<i>Тема 10.</i> Місцеве самоврядування як форма децентралізації державної влади: конституційно-правові аспекти.	4	9	
11	<i>Тема 11.</i> Організація роботи органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб.	4	9	
12	<i>Тема 12.</i> Взаємодія органів місцевої виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в Україні	6	10	
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>		20	38	

	Всього	56	116	
--	---------------	-----------	------------	--

5.6. Індивідуальні навчально-дослідні завдання (тези:)

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Загальне поняття “державне будівництво і місцеве самоврядування”. Елементи змісту державного будівництва і місцевого самоврядування.	20	20
2	Загальна характеристика елементів організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні.		
3	Поняття, правове регулювання та співвідношення функцій і компетенції органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування.		
4	Інформаційне забезпечення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.		
5	Територіальна і правова основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні		
6	Матеріальна і фінансова основи організації та діяльності органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і місцевого самоврядування в Україні.		
7	Звернення громадян, порядок їх розгляду в органах державної влади та місцевого самоврядування.		
8	Основи організації і діяльності місцевих державних адміністрацій. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій.		
9	Порядок формування і будова виконавчих комітетів місцевих рад. Форми та методи роботи виконавчих комітетів місцевих рад.		
10	Відносини органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування з об’єднаннями громадян.		
	Разом	20	20

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування активних і інтерактивних освітніх методів, серед яких: проблемна лекція, лекція-діалог, лекція-презентація, робота в малих групах, робота з довідковими, інформаційно-методичними джерелами, презентація результатів виконаних практичних завдань, рольова гра, кейс-стаді

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕН)

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			ІНДЗ	екзамен	Сума
Теми	Бали	Разом	0–20	0–20	0–100
Тема 1	0–5	0–60			
Тема 2	0–5				
Тема 3	0–5				
Тема 4	0–5				
Тема 5	0–5				
Тема 6	0–5				
Тема 7	0–5				
Тема 8	0–5				
Тема 9	0–5				
Тема 10	0–5				
Тема 11	0–5				
Тема 12	0–5				

Шкала оцінювання за всіма видами контролю:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Робоча програма навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування».
- Лекції-презентації.
- Силабус.
- Методичні рекомендації до проведення практичних занять та організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Державне будівництво і місцеве самоврядування».
- Ілюстративні матеріали.
- Ситуативні завдання; вправи.

9. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Метою інклюзивного навчання в Університеті Ушинського є забезпечення рівного доступу до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами шляхом організації їхнього навчання на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник / І. І. Бодрова, С. В. Болдирєв, В. О. Величко та ін. ; за ред. С. Г. Серьогіної ; 4-те вид., переробл. та допов. – Харків : Право, 2017. – 392 с.
2. Ворона П. В., Мучник А. М. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні. Навчально-методичний посібник. – Полтава, ПП Шевченко, 2010. – 98 с.
3. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с.
4. Державне будівництво і місцеве самоврядування : посібник для підготовки до іспиту / С. Г. Серьогіна , П. М. Любченко, О. Ю. Лялюк та ін. – Харків : Право, 2019. – 212 с.
5. Правове регулювання організації та діяльності апарату глави держави: зарубіжний та вітчизняний досвід / Ю.П. Битяк, С.Г. Серьогіна, І.І. Бодрова. – Х. : Оберіг, 2012.– 140 с. – (Серія «Наукові доповіді»; вип. 6).

6. Вагонова О.Г. Організація діяльності органів державної влади: навч. посіб. / О.Г. Вагонова, О.В. Горпинич, В.В. Чернобаєв; М-во освіти і науки України, НТУ «Дніпровська політехніка». – Д. : НТУ «ДП», 2019. 77 – с.
7. Кравченко В. В., Бородін Є. І., Квітка С. А. Місцеве самоврядування в системі публічного управління : навч. посіб. у схемах. - Дніпро :ГРАНІ, 2018 - 148 с.
8. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 110 с
9. Державне та регіональне управління : навч. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. О. Савостенко, О. Ю. Матвєєва, В. К. Лебедева. – 2-ге вид., доповн. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 160 с.
10. Територіальна організація влади в Україні. Частина 1. Територіальні основи публічної влади в Україні : навч.- метод. посіб. / С.Є. Саханенко, М.П. Попов, О.І. Чебан. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – 280 с.

Додаткова

1. Депутат та його команда : навчальний посібник / Редактор-упорядник О. Солонтай, [автори-упоряд. О. Солонтай, А. Странніков, Л. Грицак, І. Лукомська, А. Матвійчук, А. Осіпов]. - вид. 3-є, доп. і перероб. — Київ, 2016. — 316 с.
2. Місцеве самоврядування в Україні та світі. Цікаві факти / Загальна редакція та упорядкування – Парасюк І.Л., Телешова Ю.В. – К.: [ФОП Москаленко О.М.], 2016 – 15 с.
3. Ткачук А. Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник / [Ткачук А.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 120 с.
4. Утвенко В. В. Теорія та історія місцевого самоврядування: Навч. посібник / В. В. Утвенко. — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. — 234 с. — Бібліогр.: с. 226–231.
5. Місцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації : наук. доп. / [редкол. : Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, В. В. Толкованов та ін.] ; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. – К. : НАДУ, 2014. – 128 с.

6. Сушинський О. І. Центральні органи виконавчої влади: статус та організація діяльності: Навчальний посібник. - Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 80 с.
7. Сушинський О. І. Кабінет Міністрів України: статус та організація діяльності: Навчальний посібник- Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2004. - 76с.
8. Принципи Європейської хартії місцевого самоврядування. навч. посіб. / М. Пітцик, В. Кравченко, Е. Моньйо, Б. Фонтен, В. Черніков та ін. К., 2000. 136 с.
9. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2019. 192 с.
10. Основи регіонального управління в Україні : підручник // авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с.
11. Чернов С.І. Текст лекцій з дисципліни «Державне та регіональне управління» (для студентів 2 курсу напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання) / С.І.Чернов, М.М. Новікова, С.О. Гайдученко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 140 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80).
2. Про Кабінет міністрів України : Закон України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
4. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
5. Про місцеві державні адміністрації : Закон України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.
6. Про регламент Верховної Ради України : Закон України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>.

7. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.
8. Виборчий кодекс України : Закон України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17#Text>.
9. Про вибори народних депутатів України: Закон України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17#Text>.
10. Про комітети Верховної Ради України: Закон України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/en/116/95-%E2%F0#Text>.
11. Про місцеві вибори: Закон України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19#Text>.
12. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс] : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15#Text>.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. URL <http://portal.rada.gov.ua>.
2. Верховний Суд України URL <http://www.scourt.gov.ua>.
3. Національне агентство з питань державної служби: <http://guds.gov.ua>.
4. Кабінет Міністрів України URL.: <http://www.kmu.gov.ua>.
5. Офіційна сторінка Президента України URL: <http://www.president.gov.ua>.
6. Рада національної безпеки і оборони URL: <http://www.rainbow.gov.ua>.
7. Децентралізація в Україні URL. <https://decentralization.gov.ua/>